

nagyon lerongyolódtam, s nem bírom ki tovább. Hát azt gondoltam magamban: mégis csak szeret engem, s mi ezek után is annyira összetartozunk, hogy ... mondjuk, mint a testvérek. S én a testvéremhez mondom – cudarság ugyan, mert mégsem a testvérem –, de mégis mondom: nem bírom tovább, neked olyan sokad van s én már nem bírom. Adj nekem harminc koronát! [...]

(Kóbor Tamás: Cognac idillek. Novellák. Budapest, 1914. 257–258., 261.)

Egy nő, aki nem tud nemet mondani

Egy színházi görll tündöklése és nyomorúsága

BARRA ERZSÉBET

VII. fejezet **Aktfényképek**

A hullámozó életű görllök nem sokáig szórakoztak Juci lecsúszásának szenzációjával. Mint ahogyan annak idején nem csodálkoztak a kisbárá támogató barátságán, éppen úgy természetesnek vették, hogy az szó nélkül tovább állott, amikor a kártyaveszteség, szülői kényszer vagy hirtelen támadt szeszély így kívánta. A görllök élete a hullámvasút pályájához hasonlított. Legtöbbjét zsúfolt tömegotthonból, valami unatkozó gavallér szeszélye egyik napról a másikra vitte a Ritzbe, onnan rövidesen az olcsó hónaposszobába tért vissza, mintha csak kiránduláson lett volna. Este kaviárt vacsorázott a görll, lehetőleg olyan mennyiségben, hogy még másnap se éhezzék kispörköltre és ruhatárát nem annyira a divat hatása alatt változtatta, mint inkább anyagi körülményeihez alkalmazkodva. A görll ruhája még gyorsabban cserélt gazdát, mint ahogyan azt az expressz tempóban változó női divat parancsolta volna. A görll nem akkor adta el hátul kivágott, elől magas feket estélyi ruháját, amikor kizárólag elől kivágott, hátul magas fehér estélyi ruhákat viseltek, hanem akkor, amikor barátság következtében, éppen pénzre volt szüksége. Ilyenkor az öltöztetőnő sürgött-forgott, egyik öltözöböl a másik-

ba hurcolta a ruhát és kivétel nélkül mindig sikerült vevőt szerezni az áru-ra. De ez természetesen kizárólag az ő ügyességének és önfeláldozásának volt köszönhető, és a görl örült, amikor egy egész szerelmi részvénytársaság jóvoltából vásárolt százötven pengős ruhát húsz pengő káapéért eladott. Az ilyen gyorsan örülő, gyorsan élő kis görlnek eszébe sem jutott, vajon mennyit keres a szolgálatkész öltöztető az üzleten.

Juci ezt látta maga előtt s bár többször kiszámította papíron, ceruzával, hogy napi két pengőből remekül meg lehet élni, mégis hamarosan ő is elhoyzott egy ruhát az öltöztetőnek bizományba!

Mert az igaz, hogy a napi két pengőből kitelt a kis cselédszoba ára meg a papírból a tepertő, de néha muszáj volt felülni a villamosra, mert még a húszéves lábaknak is elég volt a revűben végzett testmozgás és egyszer éppen a púder fogyott el, máskor a harisnya került olyan állapotba, hogy ott szakadt tovább, ahol beleöltöttek.

– Persze, ez csak átmenet – vigasztalta magát Juci, amikor tudatára ébredt, hogy életkörülményei sokkal szegényesebbek, mint annak idején Bélánál.

De ez csak átmenet! Nemsokára jön egy új anyagi fellendülés, ami ugyan szintén csak átmenet lesz, de arra kezdetben nem kell gondolni.

És csakugyan, pár nap múlva Baby újabb meghívással hozakodott elő. Józsiúségből akarta-e megint magával hurcolni Jucit, vagy csupán kerítő-női minőségben keresni akart barátnőjén, az alapján mindegy volt, Juci mindenesetre szintén keresett volna az üzleten. De nem fogadta el a meghívást. Ő nem szerepel többet orgiaműsoron.

– Mi az, gyászolod a kisbárót? – gúnyolódott Baby.

Juci felhúzta az orrát:

– Eszem ágában sincs, de nem mutogatom magam, nem is tudnám most csinálni, még ha akarnám sem, ideges vagyok, azt nem bánom, ha tudsz valami pasast, avval elmegyek, igazán nem érdekel, milyen, csak nagyon kellene egy kis pénz, de társas szerelem most nem kell.

– Te örült, ez most egészen más lesz. Nem olyan, mint a múltkori a Rózsadombon. Itt úrilányok lesznek.

Juci hitetlenül nézett Babyra:

– Hogyne, majd úrilányok megőrültek ilyen disznóságot csinálni.

– Dehogy is örültek meg, anyuskám, sőt nagyon is igazuk van. Elegük van már a saját vagy egymás sweet-heartjából, egy kis változatosság kell nekik. Egészen két férfi lesz, aztán két privát és mi ketten.

– Ezt én nem értem.

– Mert buta vagy. Én ismerem a két lányt. Az egyiknek az apja kormányfőtanácsos, te, olyan autójuk van és micsoda nő az, fiam! Mi, profik, mind-

nyáján elbújhatunk mellette. Amellett, te, ha ránézel, megesküszöl, hogy olyan hideg... akár a ... na mit tudom én, milyen hideg... egyszóval hideg nőnek látszik. És milyen finom megjelenés. Vannak azok a régi, nem is tudom, görög vagy római szobrok, nahát, anyuskám, olyan ez a lány. A múltkor véletlenül találkoztam vele az autóbuszban. Úgy ült ott, a kocsiiban, hogy az embernek direkt megfájult érte a szíve, mintha csak azt mondta volna: Kérem, én tudom, hogy nem vagyok idevaló a zsúfolt, mindenki részére elérhető buszba, és nekünk van is saját kocsiink, és bocsássák meg nekem, amiért ide, maguk közé, szegény kocsiatlan emberek közé tolakodtam...

[...]

– És ez a lány, kérlek, megnyalja a száját, hogy részt vehet egy ilyen murin, és akkor te, Juci művész, húzódozol? A másik lány pedig – nem is lány ugyan, hanem egy nagykereskedőnek a felesége – majd megmutatom a képét a Színházi Újságban, mindig odafotografálják, mint a hét lelegelegánssabb asszonyát, és akkor te, nemhogy örülnél, hogy ezekkel együtt lehetsz?! És egészen csak két férfi lesz! Nem is biztos, hogy rád is kerül-e sor, pláne, ha a privátok nagyon mohók, habár ők inkább miránk kíváncsiak, velünk akarnak egy kicsit összelepedni...

– De hát mi bajuk van ezeknek? Miért csinálják ezek az ilyesmit? Ezeknek csak nem kell az a pár pengő?

– Mi az, hogy nem kell? Tudod, mennyi dohányuk van nekik? Ők rendezik az egész murit, a fiúk csak kis link jampecek. Mulatni akarnak a nőcik, jól esik nekik, olyan nehéz ezt megérteni?!

– Ah, hagj békét, utálok őket, nem férnek a bőrükben, nem tudják, milyen jó dolguk van.

– Na, szervusz, unom az erkölcsidet. Majd ha készen vagy velük, szóljál.

Juci azért később megbánta, hogy visszautasította Babyt, és maga sem tudta pontosan, miért tette.

[...]

Egyedül volt otthon és egyedül a zsidó színházban. Mindig, mindegyedül. A családja régen szétszóródott a háború utáni évek meg nem nyugvó kavardásában, ő kiszakadt egy körből, ahová véletlenül beleszületett, de ahová nem is kíváncsított vissza. Amikor tizenkilenc éves korában Bélával elkezdődött a szerelem, úgy érezte, akkor született. Most, úgy érezte, meghal. Lassanként, részletekben, gondolatoként, érzésenként halt meg. Néha, amikor előadás után egyedül vándorolt a hónaposszoba felé, jobban ránézett valami szembekerülő férfire, talán rá is mosolygott, mert a férfi megfordult utána és utánament. Megszólította. De ő megijedt és gyorsan elmenekült. Megijedt a gondolatától, hogy kikezd az utcán

idegen férfiakkal és még jobban megijedt, ha elképzelte, hogy talán nem-sokára egyszer elmegy egy ilyen utcai ismerőssel. És ha elment egyszer, akkor elmegy majd másodszor is, és ha már ilyen, akkor minek is a színházi erőlködés, akkor legokosabb lenne nyíltan és szabályszerűen kiállani az utcasarokra. De ilyesmi csak az egyedüllét legelkeseredettebb perceiben szomorította. Egyébként ragaszkodott a színházhoz, sőt mostanában még tanult is. És nagy igyekezettel kacérkodott a filmmel.

A színházhoz esténként bejárogattak az újságírók és szívesen vették, ha a csinosabb lányok kicsit körülcirógatták őket. Egyik-másik színházi rovatvezető egyszer egyik, máskor másik lánnyal hosszabb időt is eltöltött valamelyik folyosó sötét sarkában. Mostanában Juci is ezeknél az újságíróknál próbálkozott. Határozott sikere volt. A színházi újság ifjú munkatársa hálaból leköszölte Vitéz Júliának, a Fővárosi Revüszínház tehetséges kezdő tagjának a fényképét. A fényképet az ifjú munkatárs egy fényképész barátja készítette, természetesen szintén ingyen, csupán egy kis fogdosási honoráriumért.

A felvétel remekül sikerült. A képen Juci még sokkal szebb volt, mint az életben.

– Akár valamelyik amerikai sztár – mondta a munkatárs és a fényképész felbuzdulva a sikeren, hajlandónak mutatkozott Jucit máskor is fotografálni. Szó volt mindenféle reklámképekről, amin állítólag remekül lehet keresni, és lehet, hogy a fényképész remekül keresett ezeken a reklámokon, mert Jucival hol trikókombinében, hol fürdősapkásan lehetett találkozni a legkülönbözőbb üzletek kirakataiban, de Juci egyetlen fillér modelldíjat nem kapott a fotografustól. Igaz, hogy lassanként összegyűlt egy halom fénykép, és Juci már minden elképzeltet beállításban meg volt örökítve.

Amikor aztán egyszer a fényképésznek éppen semmiféle reklámfotografálnivalója nem volt, azzal a ragyogó ötlettel lepte meg Jucit, hogy csináljanak aktképeket.

– Nem bánom – egyezett bele Juci –, hiszen a szégyenlősdin már igazán régen túl volt – de akkor fizessen.

A fényképész húzódozott. De Juci nem volt hajlandó ingyen az időt tölteni és fárasztó pózokban törni magát. Végül is megegyeztek valami nevetésesen kis összegben. De ez is jobb volt, mint semmi.

Juci délutánonként járt be a fényképészhez. Egy héten keresztül készültek a különböző aktfényképek. Amikor Juci egy este elvitte a képeket megmutatni az újságírónak, az csak annyit kérdezett:

– Na, aztán már volt valami... úgy értem, te és Bice jóba vagytok? Csak vigyázz, nagy disznó az öreg! Ha legközelebb felvételre mész, telefonáljatok, én is odajövök.

A fényképészt valószínűleg azért hívták minden polgári neve mellőzéseivel egyszerűen Bicének, mert sántított, és ez a gúnynev még gyerekkorából, sántabice eredetből ragadt rajta. Ő nem törődött ezzel és külsejének aránylag a sántaság volt a legkisebb hibája. Az egész ember rendkívül degenerálnak hatott. Az a visszariasztó külsejű férfi volt, akihez csak azért közeledtek a nők, mert a vele való együttlétben valami soha nem érzett borzalmat akarnak érezni. Bicéről azt mesélték, hogy csokorba gyűjti szereit, és ha egyszer Bice beszélni kezdene, akkor számos botrány keletkezne a társaságban.

[...]

Ezen a délutánon először nyúlt férfikézzel Juci meztelenségéhez. Mert eddig a pózbaigazítást a fényképész végezte. Na, úgy látszik, elérkezettnek gondolta az időt, hogy fényképészből férfivé alakuljon. Már minden elképzelhető beállításban megörökítette a lányt, félig öltözve, félmeztelenül, egész meztelenül művészi szépen és izgalmasan malacul, most hát nem volt veszteni valója. Ha a lány esetleg megharagszik, akkor sincs semmi baj, őt tovább már úgysem érdekli. Ha nem jön el többet, annál jobb, jöhet a következő modell, új test, új mozdulatokkal.

Juci egy kendővel letakarva pihente ki az állás fáradalmait. Bice egyszerűen melléfeküdt és utánanyúlt.

Juci pontosan tudta az ezután következő sorrendet. Még a látszat kedvéért sem védekezett. És a torz Bice mellett ráébredt, hogy minden szerelmi komplikáció éppen megfordítva van, mint ahogyan ő gondolta. Ő azt hitte, mindenkitől azt hallotta, hogy azoknak a nőknek nehéz, akik válogatnak, akik nem bírnak pénzért vagy egyéb előnyökért mindenkivel lefeküdni, most rájött, hogy neki sokkal nehezebb, mint ezeknek a válogatósoknak. Nála minden útjába kerülő férfi célt ért, többet, mint célt, nemcsak a testét kapja meg, hanem az izgalmát, az extázisát is, ami olyan fontos a férfiaknak. Megijedt ettől a felfedezéstől! Mert ha ez nála csakugyan így van, akkor mi fogja őt visszatartani attól, hogy egészen elveszítse magát, Micsoda kiszámíthatatlan meredekségű mélységbe fog ő belemerülni olyan hirtelen, hogy saját magának sem lesz ideje észrevenni az elmerülést. Különböző betegségek népiesen eltúlozva jelennek meg a képzeletében. Mit lehet tudni, hátha már is beteg?! Nem is lenne csoda, hiszen eddig is már hányan? És mit is mond a statisztika, hány százaléka beteg az embereknek? Igen, de ennek a betegállománynak nagyrésze nem abból a körből kerül ki, ahol ő a szerelmi partnereit szerzi. Ugyan ezt soha nem lehet tudni. Egyik vagy másik partner beteg lehetett. Még csak pár hónapja, hogy elkerült Béla mellől, és már hány férfivel került össze azóta?! Először a rendező, aztán a kisbárá és most ez a ronda Bice.

[...]

Odakint csengetnek és Bice felkel, rendbe hozza magát és megy ajtót nyitni. Az újságíró érkezett meg. Bice a haját igazgatja és a szerelem utáni elengedhetetlen férfimozdulattal nyúl a nyakkendőjéhez.

– Mi az... most talán megzavartalak benneteket?

– Nem, csak gyere be nyugodtan – szól ki Juci – már túl vagyunk rajta.

– Szóval akkor jöhettek én sorra? – kérdi az újságíró tréfából, de napihírnél is komolyabban gondolja.

– Ne malackodjatok – intézkedik a kielégült Bice. – Ellenben azért levetkezhetnél. Na, menj, vetkőzz le, csinálunk egy pár felvételt. Egy műgyűjtő barátom Boticelli-mintára készült felvételeket rendelt.

Az újságíró jótestű fiatal fiú, régen levetett magáról mindenfajta polgári szégyenérzetet, most mégis meglepi őt Bice ajánlata. Szokatlan izgalmat lát a dologban, mégis tiltakozik benne a férfi. A férfiaknak ugyan mindent szabad, a férfi törvényileg és kaszinóilag úriember marad a legutolsó nők legpiszkosabb ölelése után is. A férfi a kielégülés minden módját társadalmi korlátozás és büntetés nélkül hajszolhatja – mindezt meg is teszi –, de mutogatni nem szereti magát a férfi.

– Na, ne bolondozz – unszolja Bice, mert roppant megtetszett neki saját ötlete és szeretné kihasználni ezt a véletlen összetalálkozást. – Ne félj, úgy fotografállak majd, hogy az ördög sem ismerhet rád, nem is fog látszani az arcod!

Érdekes, hogy Jucit nem is jut eszükbe megkérdezni. Mindketten olyan természetesnek találják, hogy Jucinak nem lehet kifogása a dolog ellen.

Nincs is. És Krónikás még csak a gallérjánál tart, amikor Juci már ott kuporodik a reflektor fénygyűrűjében. Még ő is biztatja Krónikást.

Krónikás soha még, legnagyobb fogadások alkalmából sem volt ilyen zavarban, mint most.

– Na, vigyázzatok... Juci, kicsit oldalabb húzódj... – intézkedik Bice.

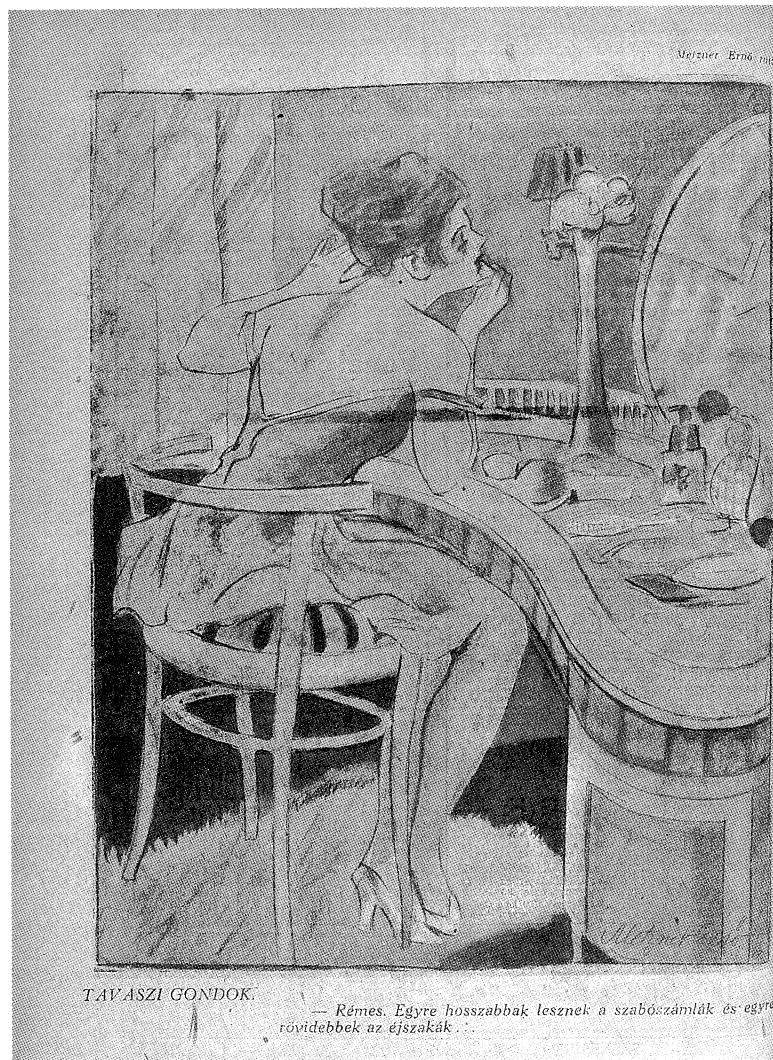
– Na, kezdjük...

– A fene belétek – bontja meg a beállítást Krónikás és úgy rázkódik, mintha csiklandoznák – én nem tudok ilyesmit csinálni... hagyjuk ezt a marhaságot.

– Dehogy hagyjuk... csak menj vissza, öregem...

A két férfi minden felvételnél vigyázott, nehogy véletlenül Krónikás arca kivehető legyen a képeken. Jucival nem törődtek, és neki eszébe sem jutott tiltakozni. Hagyta, hogy Bice képbe örökítse minden fantáziáját. Most már Krónikás is új ötletekkel hozakodott elő. Elkábulva saját ötleteitől és képességeitől, Krónikás a végletekig elhúzta volna a felvételezést.

Azonban mégis csak be kellett mennie a szerkesztőségbe, Jucinak pedig a színházba.

„Tavaszi gondok”
Április, 1919. március 12.

Bice bement a laboratóriumba, Juci öltözni kezdett. De Krónikás nem akarta ilyen örömtelenül befejezni az izgalmas felvételezést. Nagyon természetesen és nagyon biztosan a sikerben, főzni kezdte a lányt.

Juci egy órával ezelőtt ébredt csak rá, miért követik nála egymást olyan könnyen a férfiak. De ennek a felfedezésnek a nyomán felébredt benne az ellenállás. Juciban felébredt a csak azért sem!

– Szeretnél? – mosolygott és elhúzódott a férfitől, és figyelmesen kezdte visszafordítani harisnyáját a fonákról.

Krónikás dühösen kapott utána:

– Holnap felmennék hozzád.

– Csak ne fáraszd magad.

– Miért nem?

– Mert. Nem.

– De miért? Meglátod, olyan jó lesz...

– Jó? Kinek? Neked igen?

– És neked is... meglátod...

– Nekem nem – mondta Juci, pedig ebben a pillanatban arra gondolt, hogy talán igaza van ennek a Krónikásnak, neki is jó lenne, hiszen eddig is mindig jó volt, és ezt kiérik róla a férfiak.

(Uj Magazin Könyvek. Budapest, 1936. 84–92.)

On revient toujours

MÉREI ADOLF

Van hús ruhám és mind selyem,
Az én szakmám a szerelem,
Formás a termetem, nem gyarló,
Tolong körém a sok udvarló.
Mind gazdag úr, báró és bankár,
Automobilon, hintóban jár
S bár pajkos tréfát űznek vélem,